

Тосхлтин кӱдлмшиг болзгтнь дуусхмн

Кӱдлджӱх улс болн теднӱ кӱцл

Совхозин управлень бӱах гнӱж хӱрӱ тосхгдджах хойр дахр герг кӱдлмш ӱрӱн эрг эклнӱ. ӱрӱн нари гархас урд герин деевр кеджӱх Иван Крамарцевин бригадин улс ирцхӱдӱж, хадас хадцхасн алхснӱ ӱ гарцхана. Герин дотад бийд бетонщикӱд герин эрсиг шлакобетонар цугтхдӱж кедж йовцхана. Герин цаарандк кӱдлмш эн кӱдлмшлӱ залгьдатаг эдн сӱанӱр медцхӱнӱ.

Рамщик Петр Сергеевич Прошаков кӱдлмшин цаг эклх ӱрӱд ирнӱ. Пилораман эн сӱанӱр шиндӱлдж хӱлӱгьӱд белнӱ, кӱдлмшин ӱдртӱн зогс уга кӱдлмшн эрkd кӱрӱсӱн хурцлдж авна.

Хамхрхагынн кеджӱх герг кӱдлджӱх тосхачнр цаг тоол-кӱдлджӱцхӱнӱ. Кун болгын ӱдринн даалгьврн давулдж кӱцӱлдж, эн гериг тургӱр босхдӱж, дуусхар зӱткцхӱнӱ.

Ода эднд хойр бригад — герин деевр кеджӱх болн бетонщик-ӱдин бригад нургьлдж кӱдлджӱнӱ. Эн бригадт дӱн болгч Мария Буренкован толгьачта кӱцӱл улсин бригад бас кӱдлджӱнӱ. Эн бригадин кӱдлмш олн зӱсн, болв энӱнд кӱдлджӱх кӱцӱл улс чидлӱн ил уга, сӱанӱр кӱдлцхӱнӱ. Дотр Елена Косточкина, Александра Безродная болн Александра Дошенко даалгьврмудан давулдж, сӱанӱр кӱцӱлдж йовцхана.

Материалмуд ӱрвлхиг чигн тосхачнр мартцхӱхш. Модна олн тӱмрин кызӱр болгын олзлгднӱ. Эн герин эрсин дотад бийдкинь кирпичӱр кехӱр седлӱ, лакал шлако-бетонар кех болдж шиндв. Шлако-бетонар эрсин дотад бийдкинь келгын кирпичӱр кеснӱс тавн холван шаху килвр болдж тусджана.

Эн гер тосхх кӱдлмшиг бригад бӱкднӱ авч кӱдлджӱнӱ, тер тӱлӱд энӱнд кӱдлджӱх улс цаг хӱлӱл уга, чидлӱн ил уга зӱткцж кӱдлдж йовцхана.

Августин 15 куртл гериг бӱрдж дуусхмн — гисн дурдлгьтагьар кӱдлмш кегддж йовна.

Тосхлтиг улм тӱргдӱлдж болхмн

Темдлгдсн болзгтнь кӱдлмшӱн тӱгсӱхмн гисн тӱрӱр Элстин тосхлтин линейн участкин директор ӱр Ворожиленко болн ах прорӱб ӱр Гайдук ухагьан туньгьадж сууцхана. Эн ӱррин тускар, йирдӱн уха туньгьах кертӱ.

— Хамхрха гериг хӱрӱ кедж тосхдӱж дуусх болзг дигтӱ нег сар ард ӱлдж йовна. Герин деевр болн хора келгын дуусгддж олсн бӱах билӱ, штуркатурк, цагьалгьлтгын, ширдлжӱ болн нань чигн уурмг кӱдлмш ода чигн нег сар, кӱсдундур сард кегдхмн, — гидж ӱр Гайдук келнӱ.

Управленӱ гардачнр дегд адгьхларн, кегдх зӱвтӱ кӱдлмшиг кел уга хайчкн йовлд бӱанӱ. Герин эрсиг болн бахнсиг бетонировать кедж батхасн урд этаж хоорндкиг тееглӱд буркдӱж оркв, лакал дееврнн бас кев. Тер учрар герин эрсин бахнин ацань улм кундрдӱж одв, энӱнӱ

ашнь му чигн болад бӱахмн. Деер келгдсн дуту-дундсиг уурулхин эрkd тосхлтин цуг кӱдлмшиг механизм орлцулдж, кӱдлджӱх улсин кӱч-кӱлсиг сӱанӱр бурдӱлдж тосхлтиг тургьдӱлх кертӱ. Улм тургӱр кӱдлдж болхмн. Зуг ягьдӱж тургьдӱлхн медх кертӱ.

— Мана кӱдлмшчнр ӱдрин дуусн чикӱр, селклӱн тӱвдӱж кӱдлцхӱнӱ, кӱдлмш уга сул бӱацхӱхш, — гидж эн тосхлт шишлнӱ гардджах прораб А. К. Кирьязиев келнӱ.

Чик. Кӱдлджӱх улс сӱанӱр кӱдлджӱцхӱнӱ, зуг ода шинки сӱанӱр кӱдлджӱцхӱнӱ. Урднӱ, кӱдлмшӱн эклхларн кесг цаган ӱнӱгрӱлв, алдсан ода ардаснь кӱбдӱж кӱцӱл зовлнӱта. Нам ода чигн кӱдлмшчнрин кӱч-кӱлс бурдӱлгьӱр дуту-дундс багь биш. Цуг кунд кӱдлмш энӱнд гарар кегднӱ. Эн тосхлтиг нег баахн бетономешалкас талдан механизм уга. Нам уснд зуурчкн цемент, шлакиг хойр баахн носилкӱр хойр давхр гер деер гаргьбж зӱбнӱ. Эн герин эрсиг дограснь бетонировать кехд дегд икшлак кертӱ, терӱг гарар зӱбдӱ багь биш цаг кертӱ. Шлако-бетониг эрслӱ бӱрлдӱлхн эрkd эрсиг норгьх усиг бас гарар, суулгьар зӱбнӱ.

— ӱдрин туршарт зогс уга ус зӱбснӱ хӱбн, гарин ӱмн тасрдӱж одна, — гидж кӱдлмшч Анна Осадчева заргь бӱрнӱ.

Ахрар келхд, механизм уган учрар кӱдлмш хашнӱгар кегддж йовна. Тосхлтин управленӱ гардачнр кӱдлмшчнрин кӱч-кӱлсиг амрдулхар ямаран чигн аргь хӱасн юмн уга.

Тосхлтиг кертӱ тӱот материалмудар теглгьнд бас дуту-дундс бӱацхӱнӱ. Турӱн болдж тосхлтин модар теглгьнд таслвр икӱр гарна. Ода энӱнд модн нам уга. Ремстройконторас ӱгийгьӱр мод авчана, болв ӱгийлдж теслж болшго.

Эн тосхлтин агьуд мод бийснь кӱрӱлдж белнӱ. Энӱнд, ӱдртӱн 10-12 кубометр мод кӱрӱлдж нег баахн пилорам тӱвгдсн бӱанӱ, эн ода зуг 6-8 кубометр кургдӱж гаргьна. Багьар кӱрӱлдж учрнӱ олн. Зӱрмдӱн кӱрӱлдж модн уга болад зогсна, зӱрмдӱн тракторт тос кетл кулӱгьӱд зогсна. Кӱрӱлдж модиг эн трактор чирдӱж авч иртл, ӱдртӱн хойргурвн час бас ӱрнӱ.

Тнигӱд олн зӱсн саалтг, зогьлт гарад, кӱдлмшин ӱнтӱ цагмуд ӱнӱгрлж давна.

Кӱч-кӱлс тӱолдж диглгьн болн бурдӱлгьн

Кӱдлмшин то-диг чигн, социалистическ дӱрлдӱн чигн энӱнд муугьар бурдӱлдж. Герин эрсиг бетонировать кеджӱх улст болн деевр кеджӱх улст цуг кӱдлмштнь тустушн неджӱгьӱд наряд бичдӱ. Кун болгьна ӱдртӱн кесн кӱдлмшин то-диг кегдхш. ӱзмджин доске болн газетин витрин уга. Дӱрлдӱн зуг цаасн деер бурдӱлдж.

Эн тосхлт деер агитаторин дун соньсгдхш. Кӱундвр чигн болхш, газет чигн умшдӱж ӱгхш. Совхозин управленӱ парт организацас цӱаалгьврн кӱдлмш кетхӱ гидж гаргьсн ӱр Бадугинов тосхачнр дунд по-

литическ кӱдлмшиг зуг ода ӱкдхӱр седджӱнӱ.

Аӱмшгӱс гетлгч зокал энӱнд муугьар кӱцӱлгдӱжӱнӱ. Герин девснӱгн хойр хаджуднӱ хаг-телг уга, герин деевр кедж йовт улс бийсӱн боодт шишлнӱ бӱс угагьар кӱдлцхӱнӱ, кӱдлмшчнрт шишлнӱ хувц ӱгхш, нам беелӱ чигн уга. Хамг эн тоотд гидж гаргьсн мӱнӱгн бӱанӱ, болв эн мӱнӱгн олзлгдхш. Столярн мастерскойд электрӱэнергӱр кӱдлдж хойр станок бӱанӱ, болв эн станокс аӱмшгӱс гетлгч зокалас хаджгьрар тӱвгддж, кӱдлджӱх улст ик аӱмшгтӱ.

Кӱдлмшчнрин бӱах бӱаӱдлинӱ ясрулхин тускар килмдӱжӱн ӱгсн йовлд медгдхш. Энӱнд кӱдлджӱх улсин ик зунь газгьгьас ирсн улс, цуг энд-тенд бӱацхӱнӱ, унтх ор-терӱр чигн теггдсн уга, хог-хоолн тускар нам ухалсн кун уга.

Гериг тосхад дуусх цаг куртл хойр сар шаху хонг улдв, кех кӱдлмшин болхла ода чигн дала. Эн гериг болзгтнь дуусхн эрkd бетонщикудиг, штуркатурумдиг, мӱлярмудиг болн модна урчудиг хойр сменӱр кӱдлхиг бурдӱх кертӱ.

Эн тосхлтин управлень балгьсна тосхлгд гидж эн джил кӱс-дундур сай арслнӱ гаргьбж ӱгсн. Эндр ӱдр куртл зуг 800 мингьгн арснӱ олзлв.

Мана рейдовой бригад эн управленӱ нань чигн тосхлтар оч кӱдлмшинн хӱлӱв. Балгьсна захд, урднӱ тосхлт уга газрт неджӱгьӱд пӱтртӱ сӱахн 4 гер тосхлгдӱж дуусгддӱжхиг ӱзхлӱ кун байсна. Эн гермудиг Иван Зибаровин бригад тосхв. Эн 4 гер болзгасн урд кегдӱд, гаргьгдх мӱнӱгнӱсн 17 процент ӱрвлгдв. Ода энӱнд ӱурмг дуту-дундсн кегдӱжӱнӱ. Негдӱн хонгас эндшн ӱрк-бӱлмӱд орцхӱхмн.

Нӱӱмн ӱрӱгӱ нег гер тосхлгын хашнӱгар кегддж йовна. Эн стандартн гер, зуг зӱрм комплектнь ирсн юмн уга, тер учрар хашнӱгар кегддж йовна. Болв эн гериг эклӱд цуглулхларн хорас хоорнд, эрсин заагур шлак асххар белдӱж, лакал шлак уга болад, терӱнд хулс тӱвдӱж хадж йовна, энн тегӱд кӱдлмшин йовудиг бас хашнӱгдав. Модн уган учрар тосхачнр ода сӱанӱр кӱдлдж бӱацхӱхш.

Цуг эн дуту-дундс, ӱмтн бӱах гермудиг болзгтнь бӱрдӱж ӱс дуусх аӱмшг ӱзӱлджӱнӱ. Хӱрӱ ирдӱжӱцхӱх хальмг улст пӱтр дегд кертӱ. Тер тӱлӱд эн джилнн август сарин 15 куртл шин ирсн улсиг пӱтрӱр теггхн тӱлӱ бӱасн чидларн зӱтгх кертӱ. Энӱг кӱцӱлдж чадх цуг ӱв-аргь бӱанӱ.

«Советская Калмыкия» болн «Хальмг ӱнн» газетсин рейдовый бригад.

В. ТКАЧЕНКО, УВД-н тосхлтин отделнн начальннн.

П. КУЦЕКОВ, 2-ч номертӱ СУ-н комплексн бригадин бригадир.

С. БОГЗЫКОВ, комсомолин балгьсна комитетин сеглӱтр.

А. ОСАДЧЕВА, В. ЛАРИН, 1-ч номертӱ СЛУ-н кӱдлмшчнр.

Д. БАДМАЕВ, Р. АСТАХОВА, «Хальмг ӱнн» газетин кӱдлӱчнр.

А. БУРИСТРОВА, «Советская Калмыкия» газетин кӱдлӱч.